

Correctievoorschrift

centraal schriftelijk examen

Nederlands

vmbo gl en tl

2025
tijdvak 1

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1** Regels voor de beoordeling
- 2** Algemene regels
- 3** Vakspecifieke regels
- 4** Beoordelingsmodel
- 5** Aanleveren scores
- 6** Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 tot en met 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1** De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2** De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.
- 3** De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4** De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5** Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1** De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2** Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3** Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1** indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2** indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3** indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4** indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5** indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6** indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7** indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8** indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
  - 3.9** indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goedgerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

Toelichting status correctievoorschrift

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

Verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector)

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

Toelichting aanvullingen op het correctievoorschrift

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking:

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout:

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen. Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de n-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld.

- 1 Bij de tekst(en) met vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen scorepunten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.
- 2 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het antwoordmodel) niet meegeteld.
- 3 De schrijfpdracht wordt als een enkele vraag beschouwd. Algemene regel 6 is derhalve niet van toepassing op de schrijfpdracht.
- 4 Voor het beoordelen van de schrijfpdracht geldt het volgende:
  - 4.1 Er kunnen meerdere (soorten) fouten in een zin worden gemaakt, die alle apart aangerekend worden.
  - 4.2 Meerdere spelfouten in één woord worden één keer aangerekend.
  - 4.3 Spelfouten in dezelfde, identieke woorden worden één keer aangerekend (werkwoordspelling uitgezonderd).
  - 4.4 Spelfouten in een woord en in afleidingen of samenstellingen van dat foutief gespelde woord worden één keer aangerekend.
  - 4.5 Spelfouten bij de vervoeging van werkwoorden worden alle apart aangerekend.

4 Beoordelingsmodel

! Let op: aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 Ook lichte gehoorschade leidt tot lagere schoolresultaten

---

Vraag 1 C

Vraag 2 D

Vraag **3** **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

Nee, want het is niet onderzocht (waardoor kinderen lager scoren). / Nee, want de onderzoeker/Le Clercq geeft alleen aan dat ze zich een reden kan voorstellen. / Nee, want de onderzoeker/Le Clercq geeft (alleen) een verwachting over de oorzaak.

Opmerkingen

- Het antwoord 'Nee' en het argument moeten beide genoemd worden voor toekenning van het scorepunt.
- Als de kandidaat meer dan 20 woorden gebruikt, geen scorepunt toekennen.

Vraag **4** **maximumscore 2**

De kern van een goed antwoord is:

- de rol/gevolgen van blootstelling aan muziek en lawaai **1**
- de ontwikkeling van de schoolprestaties van kinderen met gehoorschade **1**

Opmerking

Muziek en lawaai moeten beide genoemd zijn voor toekenning van het scorepunt.

Vraag **5** maximumscore 2

uitspraken	komt WEL overeen	komt NIET overeen
Als je een keer een oorontsteking hebt gehad, is de kans groot dat je lichte gehoorschade hebt.		X
Een jongen met gehoorschade presteert waarschijnlijk slechter op school dan een meisje met gehoorschade.		X
Kinderen met gehoorschade krijgen minder mee van de les dan andere kinderen.	X	
Meisjes met gehoorschade hebben minder vaak moeite om zich te concentreren dan jongens met gehoorschade.	X	

- indien vier goed **2**
indien drie goed **1**
indien minder dan drie goed **0**

Tekst 2 Geen herinnering aan

Vraag **6** maximumscore 1
2, 6

Vraag **7** maximumscore 2

- “Wat en hoeveel weten de proefpersonen kort na het gesprek nog en hoeveel nog na een aantal dagen?” (alinea 2, laatste zin) **1**
- “Brown-Schmidt en haar collega’s onderzochten ook of gesprekspartners achteraf nog weten wie wat heeft gezegd.” (alinea 6, eerste zin) **1**

Opmerking

Als de kandidaat meer of minder citeert (per citaat), het scorepunt niet toekennen.

Vraag **8** maximumscore 2

gespreksonderdelen	herinner je je MINDER goed	herinner je je REDELIJK goed
abstracte begrippen.	X	
alledaagse feiten	X	
antwoord op vragen van jezelf		X
antwoord op vragen van je gesprekspartner	X	
eigen uitspraken		X
opvallende feiten		X
uitspraken van je gesprekspartner	X	

indien zeven goed	2
indien zes of vijf goed	1
indien minder dan vijf goed	0

Vraag **9** maximumscore 1

Bij vraag 9 moet altijd 1 scorepunt worden toegekend, ongeacht of er wel of geen antwoord gegeven is, en ongeacht het gegeven antwoord.

Toelichting

Bij nadere beschouwing is er mogelijk verwarring over de woorden ‘ontstaan’ (in de vraag) en ‘verspreiden’ (in de tekst) waardoor het formuleren van een correct antwoord lastig is.

Vraag **10** maximumscore 2

situatie	generation effect	production effect	focus effect
Davy luistert naar een gesprek tussen zijn vrienden Sophia en Neeven. Hij heeft later vooral de antwoorden van zijn vrienden onthouden..			X
Meike leert voor een proefwerk biologie. Ze schrijft uit haar hoofd de namen van de planten die ze moet kennen onder de plaatjes van die planten.	X		
Oliver praat met Amy. Hij herinnert zich later andere antwoorden dan ze gegeven heeft.			
Quinty wil een naam onthouden en herhaalt deze daarom drie keer hardop		X	

indien vier rijen goed **2**
indien drie rijen goed **1**
indien minder dan drie rijen goed **0**

Vraag **11** maximumscore 1
1

Vraag **12** C

Vraag **13** C

Vraag **14** maximumscore 1
1, 6

Vraag **15** D

Tekst 3 NK Tegelwippen

Vraag 16 B

Vraag 17 C

Vraag 18 **maximumscore 1**

“Iedereen kan meedoen door tegels in z’n voor-, achter-, of geveltuin te vervangen door groen.”

Opmerking

Als de kandidaat meer of minder citeert, geen scorepunt toekennen.

Vraag 19 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:
(kans maken op / met mooie) prijzen

Tekst 4 Een duurzame Green Friday ... slaat dat aan?

Vraag 20 A of D

Vraag 21 **maximumscore 1**

Green Friday, Bring Back Friday, For Future Friday

Opmerkingen

- Alle drie de initiatieven moeten genoemd zijn voor toekenning van het scorepunt.
- Als de kandidaat de voorbeelden bij de initiatieven noemt (dichte deuren, inruilpunt voor oude meubels, gratis schoenreparatie), geen scorepunt toekennen.

Vraag 22 D

Vraag 23 A

Vraag 24 D

Vraag **25** maximumscore 2

voorbeelden	Black Friday	Green Friday
Een schoenenwinkel die bij aankoop van een paar sneakers een tweede paar sneakers gratis aanbiedt.	X	
Een webwinkel die geen verzendkosten rekent bij besteding van minimaal € 25,-.	X	
Een webwinkel die de verzendkosten laat compenseren door voor iedere bestelling een boom te planten.		X
Een kledingwinkel die het mogelijk maakt oud textiel in te leveren om het te recyclen.		X
Een elektronicazaak die kapotte wasmachines gratis repareert voor hun klanten.		X
Een telecombedrijf dat bij de nieuwste telefoon ook dubbele data, een extra tv-pakket en korting aanbiedt.	X	
Een fastfoodketen die bij bestelling van een pizza, de tweede pizza voor maar € 1,- verkoopt.	X	

indien zeven goed **2**
 indien zes goed **1**
 indien minder dan zes goed **0**

Vraag **26** A

Vraag **27** **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

Nee, want Bol.com, Amazon en Mediamarkt / deze bedrijven hebben wekenlange kortingsacties / rekken het begrip 'Friday' (flink) op.

of

Ja, want Bol.com, Amazon en Mediamarkt / deze bedrijven hebben wekenlange kortingsacties / rekken het begrip 'Friday' (flink) op.

Opmerking

'Black Friday' staat inmiddels bekend als een lange actieperiode in plaats van een specifieke Friday, zoals in de tekst genoemd wordt. Bij deze vraag wordt daarom alleen de toelichting beoordeeld.

Vraag **28** **maximumscore 1**

"Het gat tussen hetgeen consumenten zeggen en wat ze doen, bestaat nog altijd." (alinea 10, derde zin)

Opmerking

Als de kandidaat meer of minder citeert, geen scorepunt toekennen.

Vraag **29** **D**

Vraag **30** **maximumscore 1**

1, 2, 5

Opmerkingen

- Alle drie de antwoorden moeten goed zijn voor toekenning van het scorepunt.
- Als de kandidaat meer of minder dan drie antwoorden noteert, geen scorepunt toekennen.

Vraag **31** maximumscore 13

Als de kandidaat de opdracht helemaal niet heeft uitgewerkt, geen scorepunten toekennen.

31.1 maximumscore 6

Aftrek inhoud

De score is 6 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen onjuist zijn of ontbreken:

- de aanleiding om de e-mail te schrijven: klachten over bestelling **1**
- bestelnummer (zelf bedacht) **1**
- klacht over de prijs **1**
- onderbouwing van deze klacht met feitelijke informatie **1**
- eerste andere klacht **1**
- toelichting bij die klacht **1**
- tweede andere klacht **1**
- toelichting bij die andere klacht **1**
- voorstel voor een oplossing van de klachten **1**
- hoop op een goede afhandeling **1**
- een vriendelijk verzoek om een reactie binnen twee weken **1**

Opmerking

De kandidaat hoeft de term ‘verzoek’ niet per se te noemen. Andere formuleringen waarmee om een reactie wordt verzocht zijn ook goed. Denk hierbij aan een vraag om een reactie, of hoop op een reactie.

31.2 maximumscore 5

Aftrek taalgebruik

De score is 5 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

- één of twee formuleringsfouten (onvolledige zinnen, onjuiste woordkeuze, onjuiste verwijzingen, onjuiste zinsbouw) **1**
- drie of vier formuleringsfouten **2**
- vijf of meer formuleringsfouten **3**

- één of twee spelfouten (fouten in de spelling van werkwoordsvormen, overige spelfouten, inclusief ten onrechte opgenomen of weggelaten hoofdletters) **1**
- drie of vier spelfouten **2**
- vijf of meer spelfouten **3**

- twee of meer interpunctiefouten **1**

! Let op: Om taalgebruik te kunnen beoordelen, moet de uitwerking van de kandidaat een minimumaantal woorden bevatten. Als de uitwerking van de kandidaat uit minder dan 100 woorden bestaat, géén scorepunten voor taalgebruik toekennen. De voorgedrukte gegevens tellen niet mee voor het bepalen van het aantal woorden.

31.3 maximumscore 2

Aftrek presentatie/conventies

De score is 2 scorepunten minus aftrek. De score kan niet lager zijn dan 0.

Indien de volgende elementen geheel of gedeeltelijk onjuist zijn of ontbreken:

- passend onderwerp in onderwerpregel **1**
- vermelding slotformule en voor- en achternaam onder e-mail **1**
- alinea-indeling **1**
- samenhang **1**
- logische volgorde **1**
- passend taalgebruik (beleefd) **1**

Opmerkingen

- Als de kandidaat gebruikmaakt van conventies die niet passen bij de tekstsoort, 1 scorepunt aftrekken.
- Als in de uitwerking van de kandidaat de witregel ontbreekt na de aanhef en/of na de slotformule, geen scorepunten aftrekken.
- Als de kandidaat de schrijfoopdracht heeft uitgewerkt op de computer, hoeft de voorgedrukte tekst in de uitwerkbijlage niet (correct) overgenomen te zijn.

Let op: in het programma Wolf vermeldt u de scores van de kandidaat op elk van de drie afzonderlijke beoordelingscriteria.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 23 mei te accorderen.

Ook na 23 mei kunt u nog tot en met 11 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

Tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

Tekst 1	Marjolein Kooyman, NRC Handelsblad, 7 december 2019
Tekst 2	Mieke Zijlmans, de Volkskrant, 6 mei 2023
Tekstfragment 1	Mieke Zijlmans, de Volkskrant, 6 mei 2023
Tekst 3	naar flyers op https://www.nk-tegelwippen.nl/communicatietools , geraadpleegd op 4 december 2023
Tekst 4	Iva Venneman en Anna de Haas, de Volkskrant, 18 november 2022